

Mer enn 30 år med barn

Etter *det* ble Hege Hansson belønnet med Kongens fortjenestemedalje

SVEN OTTO RØMCKE

og

CEDRIC ARCHER (foto)

I 1979 kom Hege Hansson til Tønsberg for å gå på Lærerskolen på Eik. Hun hadde ingen plan om å bli i byen. Hun skulle bare utdanne seg til førskolelærer. Nå har hun vært i Tønsberg i 37 år. Hun er høyskolelektor på Høgskolen i Sørøst-Norge, campus Bakkenteigen der hun blant annet underviser fremtidige barnehagelærere i drama. Dessuten er hun en viktig aktør i byens miljø for barne- og ungdomsteater.

Hansson kom til byen som én av mange innflyttere. Hun opplevde at Tønsbergs kulturliv var veldig etablert, med vanntette skott mellom teater og musikk og mellom andre kulturuttrykk.

Tradisjonene var sterke.

Det utløste et ønske om å være med på å starte noe selv og på noen premisser som ikke var bundet i byens tradisjoner.

Det er ikke til å komme fra at det også lå et kulturpolitisk engasjement hos grunnleggerne av det som skulle bli Sjøbodteatret. De gjorde et aldri så lite opprør mot et Tønsberg de oppfat-

tet som ganske konservativt og tradisjonsbundet.

OLE MORKKENS ROLLE

Hege Hansson protesterer når hun får æren for å ha satt i gang det hele. Det mener hun at Ole Morkken gjorde. Han hadde sett noe Hege Hansson

n og ungdom på scenen

hadde satt opp på Lærerskolen på Eik, og nå hadde han lyst til å vise henne en nylig brolagt plass blant sjøbodene på brygga i Tønsberg.

Det var før bryggekvartalene var blitt det de er i dag, og før folk flest beveget seg på nedsiden av Nedre Langgate.

Der ville Ole Morkken lage teater.

Ville hun være med?

Det ville hun, og det er blitt til en sammenhengende historie, som gjorde at Hege Hansson fikk Kongens fortjenestemedalje da Sjøbodeteatret feiret sitt 30-årsjubileum for cirka et år siden.

Ole Morkken var kulturprodusent. Han hadde sett Mikis Theodorakis-

forestillingen «Snart gryr ein morgon» på Den Nationale Scene i Bergen og ville gjerne lage en bedre oppsetning enn den han hadde sett i vestlandsbyen.

Hege Hansson og Ole Morkken, som etter hvert ble ektepar, trommet sammen folk fra ulike miljøer i Tønsberg og etablerte noe de kalte samarbeidprosjektet «Snart gryr ein morgon». De fleste som var med, er fortsatt aktører i Tønsbergs kulturliv.

KNALLSTART I AMFI UTEN TAK

På den tiden fantes noe som het Oslofjorden korforening, et sosialistisk kor som ble med på forestillingen. Lars Martin Myhre samlet musikere, og Frank Lie og Hege Hansson hadde regien. Illustratør Harald Nordberg sto for scenografien. Og det var audition for tønsbergensere som drev med sang, men ikke var profesjonelle utøvere. Dansen var ved folk fra Tønsberg og Omegn Internasjonale Folkedans-klubb.

Gründerne bak aktivitetene i Sjøbodamfiet skaffet et amfi uten tak, og syv av ni forestillinger kunne gjennomføres utendørs.

Prosjektet fikk en knallstart, entusiasmen i byen var stor, og Tønsbergs Blad og journalist Inger Lise Børringbo var begeistret med på laget. Hovedideen var å samle folk som ville skape noe sammen på tvers av uttrykk og sjangere.

Dette var i 1983, og det hele var en så vellykket og morsom erfaring og opplevelse at det ble bestemt å skape noe permanent.

TAUBE I EGET TELT

I 1984 ble andelslaget Sjøbodeteatret etablert. Andelsbrevene koste til 100 kroner stykk. Det var ikke noe stort beløp, men til gjengjeld var det en tid med mye dugnad.

Første etappe var å få finansiert et amfi med telt, og den første forestilling i eget telt ble vist sommeren 1985. Det var «Här er den sköna sommar» basert på Evert Taubes musikk og tekster.

Mye skjedde omtrent samtidig, og virksomheten ble nesten som et kon-

sern.

Sjøbodamfiet var én aktivitet. Forestillingene der fikk merkelappen Sommerteatret. Og sannelig hadde man ikke også etablerte Radio Sjøboden, Sjøbodkoret og et barne- og ungdomsteater.

Målet var å være en uavhengig kulturorganisasjon som var en paraply for mye forskjellig.

Hege Hansson og folkene rundt henne ville gjøre noe i Sjøbodamfiet flere ganger etter hverandre for å gjøre det kjent, og så var målet at andre skulle ønske å være i amfiet.

Derfor ble det tre forestillinger på rad med to års mellomrom. Theodorakis, Taube og Beatles-forestillingen «All You Need is Love».

Og så meldte de andre seg. Dermed hadde man nådd det målet som var en del av Sjøbodteatrets idégrunnlag.

SUKSESSEN SMITTET

Etter de tre vellykkede oppsetningen ble teltet i Sjøbodamfiet også tatt i bruk av Thesbiteateret og Lattergal. Men så kom Sjøbodteatret tilbake med en Vreeswijk-forestillingen «Låt meg födas naken» i 1995 og «Soul Circus» i 1998.

Sjøbodteatret var sterk bidragsyter i prosessen der brygga ble gjenoppdaget. Derfor var det naturlig å holde til der, og der holdt også radio Sjøboden til.

Men det ble vanskeligere å gjennomføre forestillinger i bryggemiljøet.

Suksessen i Sjøbodamfiet smittet. Det kom til stadig flere utesteder med egne musikkanlegg og glade og støyende gjester.

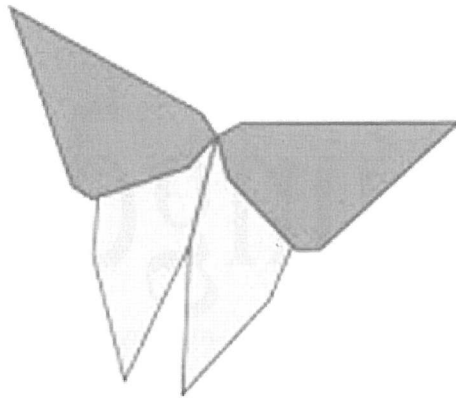
En stund gikk restaurantene med på å slå av musikken under forestillingene, men det tok slutt, og i 2004 ble det også slutt for forestillingene i amfiet.

RADIO DØGNET RUNDT

Hege Hansson omtaler Radio Sjøboden som et fantastisk prosjekt. Det var sending hele døgnet, med alt fra nyheter til nærradio på det aller nærmeste.

Forfatteren Jan Mæhlum og journalist Anne Vestad var tidlige redaktører. Radiostasjonen drev også med opplæring og vant priser. Men verden forandret seg for nærradiostasjoner, og Radio Sjøboden slo av lyden i 1995 etter elleve års drift.

Hege Hansson hadde regien på

SJØBODTEATRET

Sjøbodteatrets fire første forestillinger. Parallelt jobbet hun med barne- og ungdomsteateret som i dag er hovedvirksomheten i Sjøbodteatret.

Hennes engasjement i barne- og ungdomsteater skyldes ikke minst at hun er opptatt av barn og scenekunst for barn, og teater som et fritidstilbud for barn og ungdom. Hun omtaler det som sin sak, og det ble bekreftet av dem Kult snakket med i forkant av dette intervjuet.

De beskriver en person med et enormt engasjement og en smittende entusiasme. Samtidig snakker de om en egen evne til å motivere og bygge samarbeid. Løsningsorientert er hun også.

Selv har hun gjerne holdt seg unna rampelyset og sier at det dreier seg om to ting.

AKTIVITET MED KVALITET

Det første er å gi et tilbud om aktivitet til teaterinteresserte barn og unge. Tilbudet skal være preget av kvalitet, og det skal være både gøy og seriøst. Samtidig skal det på et vis være krevende, og alle skal få erfare, oppleve, leke og lære.

Det andre er at hun vil gi barn og unge i Tønsberg-distriktet mange slags teaterfortellinger.

De er ikke profesjonelle, men produksjonene skal være preget av kvalitet i alle ledd.

Over det hele ligger et ønske om å ivareta en klassikertradisjon og en teatertradisjon.

Hun legger vekt på at vi snakker om teater for barn og ikke barneteater. Det er et klart mål å vise mange klassiske forestillinger for Tønsbergs barn og unge og med et mangfold i formspråk.

Sjøbodteatret levde en omflakkende tilværelse før Papirhuset i ble

I forestillingen «Snart gryr ein morgon» var sommerfuglen et sentralt frihetssymbol. Sommerfuglen var med da Sjøbodteatret fikk egen logo.

etablert 1992. Det fikk kjempestor betydning, og Hege Hansson omtaler den gamle konvoluttfabrikken som Sjøbodteatrets klubbhus.

Medlemmene får tilhørighet til dette huset, og det er der de gjør alle erfaringene sine.

De lokalene disponerer Sjøbodteatret sammen med Thesbiteateret og Lattergal. Nå kommer også fylkeskommunen og Teater Ibsen inn med sin satsning på profesjonelt teater for barn og unge. Det utvider miljøet i huset.

KLASSIKERE PÅ SIN MÅTE

Hege Hansson underviser i drama og teater på Bakkenteigen. I Papirhuset blir det det samme på en annen måte. Det dreier seg mye om hvordan Sjøbodteatret arbeider med en tekst. Repertoaret er profesjonelt, men Sjøbodteatret arbeider frem sine egne versjoner.

Når Sjøbodteatret velger klassikere, gjør man det på sin måte.

Da Thesbiteateret viste Cymbelin i Thaulowhullet sommeren 2014, hadde barn og unge fra Sjøbodteatret improvisert frem sin egen Shakespeare-forestilling som ble vist på samme scene litt tidligere på dagen. Idé og regi var ved Beate Munck, som nærmest er vokst opp i Sjøbodteatret. Nå er hun en av de faste regissørene.

– Vår ideologi og er basert på improvisasjon, og vår metode er basert på et fysisk teater, sier Hege Hansson og legger til at Sjøbodteatret også har en metode for hvordan det arbeides med det scenografiske. Der tar Hansson og de andre instruktørene

utgangspunkt i barns evne til å forstå fiksjonens språk.

Hun snakker med innlevelse om barns evne til å leve seg inn i det som skjer. Det vet hun mye om som førskolelærer og lektor for dem som skal bli barnehagelærere.

Barna evner å forstå forvandlingene på scenen, og de har lett for å forholde seg til en mindre naturalistisk og mer symbolsk scenografi.

PRØYSEN MED KÅLKASSER

I forbindelse med Prøysen-året presenterte Sjøbodteatret en hel serie med forestillinger, og scenografien var basert på kålkasser som ble flyttet rundt.

Om Papirhusets lille og svært trange scene, uten sidescener, sier Hege Hansson at det er stimulerende begrensinger som bidrar til stor kreativitet.

Hansson sier formatet er perfekt for amatørerne, fordi de kommer så tett på publikum, som nesten sitter på scenen. Her er det ingen fjerde vegg.

For det unge publikummet er det også en fordel. De kommer nær det som skjer, og kan oppleve med alle sine sanser. Teateret er så lite at tilskuerne må gå over scenen for å komme til plassen sin.

Til tross for at Hege Hansson snakker om Sjøbodteatrets metoder, forhindrer det ikke at teaterets instruktører hver har sin måte å gjøre ting. Men metodene er en gjennomgående, rød tråd.

En viktig del av metoden er at forestillingene ofte skapes uten manus. De unge skuespillerne og regissørene arbeider med et utgangspunkt, som kan være en bok, men teksten skaper de selv.

FØRSTEMANN TIL MØLLA

På Sjøbodteatret er det svært sosialdemokratisk. Nye medlemmer slipper til etter prinsippet om førstemann til mølla.

Det er ingen audition og ingen primadonnaer, men ingen slipper til i en forestilling før etter tre måneder. Teaterferdighetene skal være øvet inn først. Når sesongen begynner, vet ikke de unge skuespillerne hva de skal sette opp.

– Vi er en flat i organisasjonen. Ingen roller kalles for hovedroller. Vi forsøker å gjøre alle sceniske oppgaver til like store, sier Hege Hansson.

For henne er det spennende å

konvertere kunnskap og erfaring fra Bakkenteigen til et teater for barn og unge.

Hun sier det er et så godt som altoppslukende liv, hvor alt dreier seg om teater.

Nå har hun nettopp skrevet fagboken «En barnehage til begjær». Det er en bok for barnehagelærerstuderenter og barnehagelærere. For å sikre at hun hadde friske impulser og erfaringer tok hun et års permisjon fra høyskolen

Intervjuet med Hege Hansson fant sted i Papirhusets kunstnergarderobe. Der er veggene tapetsert med plakaterne for alle forestillingene vist på husets scene.

for å jobbe i barnehage.

Det Hege Hansson gjør med og for Sjøbodteatret er fritidsarbeid, i den grad fritid er et dekkende begrep her. I tillegg har Sjøbodteatret tre betalte instruktører og fire frivillige produ-

senter. Hege Hansson er produsent, og sammen driver de både organisasjonen og produksjonene. De tre andre produsentene er (i alfabetisk rekkefølge) Lise Brandtsgård, Astrid Munck og Charlotte Uhren.

Selv om Hansson fikk Kongens fortjenestemedalje for sin innsats gjennom 30 år, er hun opptatt av at Sjøbodteatret ble skapt av og drives av en gruppe. Hun legger vekt på at barn og unge er drivkraften. Det finnes masse idrettstilbud, men da det begynte i 1984, savnet hun et allment teaterfritidstilbud for barn og unge.

Det startet med én ungdomsgruppe. Nå er det fem grupper. Tre som spiller teater for publikum, og to rekruttgrupper.

FORTSETTER MED SHAKESPEARE

Det gjøres ting utenfor skjemaet også. Og til tross for det sosialdemokratiske utgangspunktet, er det gjort ekstraproduksjoner med audition for å gi mulighet til å oppleve noe ekstra.

Blant annet har Sjøbodteatret vært med på DUS, Den unge scene, og konkurrert seg frem til mulighet til å vise sin oppsetning på Det Norske Teatret i Oslo.

Til sommeren blir det igjen produsert en Shakespeare-fantasi i Thaulowhullet når. Thesbi-teateret etter et års pause igjen setter opp Shakespeare. I mange år produserte Sjøbodteatret også forestillinger i forbindelse med Litteraturuka i Vestfold.

Når Teater Ibsen kommer inn i Papirhuset, blir arealet betydelig utvidet. Det blir flere prøverom og mulighet til å produsere flere forestillinger, hvis det er tilstrekkelig med teaterinteresserte barn og unge.

Det tror Hege Hansson det er, og hun er opptatt av at Sjøbodteatret samler et nokså representativt utvalg av distriktets unge.

FANTASIRIKT OG INKLUDERENDE

Teatergründeren gleder seg over at hun har fått være med på å skape et

fantasirikt og inkluderende klima, som går i arv til nye generasjoner av grupper med teaterinteresserte barn og unge.

Mange som har vært innom Sjøbodteatret, fortsetter å dyrke teateret, noen velger det også som yrkesvei. Hele familier blir involvert, og når barna står på scenen, er foreldre og foresatte nesten like opptatt med støttefunksjoner i kulissene.

– Vi har et fantastisk miljø, hvor alle som vil, kan prøve seg og få muligheter. Når noen får mulighet, skjer det ofte ting man ellers ikke kunne ha forutsett, sier Hege Hansson.

Hun legger ikke skjul på at etter mer enn 30 år ved roret kan hun av og til gå litt lei, men så nærmer premieren seg, alle er engasjert og yter sitt beste og spenningen stiger.

Med det kommer alltid gleden over å gjøre noe som betyr noe for barn og unge, både på scenen og i salen. 🍏